

Vlamingen daar actief waren, welke patronen er zichtbaar werden, vermeldt Frederik Buylaert niet.

Ook de periodisering en de geografische afbakening is minder strak doorgevoerd dan de auteur op het eerste gezicht doet voorkomen. In de praktijk heeft Buylaert vooral, naast de vier Bourgondische hertogen, de regeerperiodes van Lodewijk van Male en Maximiliaan van Oostenrijk bestudeerd. Die ruime keuze, van omstreeks 1350 tot circa 1500, verdient lof. Zowel tijdens het midden van de veertiende als aan het eind van de vijftiende eeuw maakte het graafschap immers diepe politieke crisissen door. Maar welke gevolgen de burgeroorlogen die toen woedden voor de Vlaamse adel hadden, komt de lezer van dit boek helaas niet te weten. Misschien bleven ze heel beperkt of valt het nauwelijks na te gaan? Verder omschrijft Buylaert zijn onderzoeksgebied als Dietsstalig Vlaanderen. Maar in de praktijk blijkt het meer dan eens teruggebracht tot de tegenwoordige Belgische provincies Oost- en West-Vlaanderen, met weglating van Zeeuws-Vlaanderen en het westelijk deel van het Franse Département du Nord.

Dit zijn punten van kritiek; recensenten hebben immers altijd wat te wensen. Maar zij doen niets af aan de overheersende lof. Met zijn studie heeft Frederik Buylaert een nieuwe standaard gezet voor het adelsonderzoek in de laatmiddeleeuwse Nederlanden. Eenieder die daar belangstelling voor heeft, zal nog vaak naar dit boek teruggrijpen.

Hans Cools

Katholieke Universiteit Leuven

Johanna Kantola, *Gender and the European Union* (Basingstoke/Hampshire: Palgrave Macmillan, 2010) 288 p. ISBN 978-0-230-54233-4.

Mainstream literatuur over de geschiedenis van de Europese Unie (EU) wordt doorgaans niet gekoppeld aan een analyse van ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Het is dan ook niet ongewoon dat onderzoekers zich afvragen ‘wat heeft gender te maken met de EU?’ als het onderwerp naar voren wordt gebracht. Desalniettemin heeft de EU al van het prille begin de macht gehad om de genderrelaties vorm te geven in Europa. Dit verhaal start in 1957 bij de ondertekening van het Verdrag van Rome, toen gendergelijkheid bijna per ongeluk in het stichtingsverdrag van de Europese Economische Gemeenschap (EEG) werd opgenomen om via gelijke verloning voor vrouwen en mannen oneerlijke concurrentie en verstoringen van de Europese vrije markt te voorkomen. Sinds haar oprichting heeft er een interessante evolutie plaatsgevonden op het gebied van het Europese beleid rond de gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Het principe van ‘gelijk loon voor gelijk werk’ zou al gauw uitbreiden tot een bredere benadering van gelijke rechten gerelateerd aan werk. Vandaag treedt gendergelijkheid bovendien via niet-bindende richtlijnen ook steeds meer binnen in nieuwe(re) Europese beleidsdomeinen, zoals familiebeleid, huiselijk geweld en politieke vertegenwoordiging.

De rijke geschiedenis en het groeiende belang van gender in alle soorten Europese beleidsdomeinen is uitgemond in een rijkdom aan onderzoek dat zich bezighoudt met de complexe manieren waarop de EU en gender interageren. Dit boek brengt al dit werk samen in een toegankelijke tekst. De auteur start met een overzicht van de bestaande genderongelijkheden in Europa en met een evaluatie van de genderregimes

in de lidstaten en de EU. Het tweede hoofdstuk onderzoekt hoe gender op de Europese agenda kwam in de jaren vijftig, hoe activistische vrouwen het debat omtrent gelijke lonen en eerlijke concurrentie zouden transformeren naar een bredere eis tot meer rechten voor vrouwen en hoe feministische academici er toe kwamen het thema te bestuderen. In de volgende twee hoofdstukken analyseert de auteur de politieke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de lidstaten en in de EU en evalueert ze het EU-besluitvormingsproces vanuit een genderperspectief. Vervolgens worden drie cruciale thema's besproken: de verzoening van werk en gezin, de strategie rond gendermainstreaming en het beleid rond gender en geweld. Het achtste hoofdstuk gaat dieper in op de manier waarop het gelijkekansenbeleid van de EU zich horizontaal heeft uitgebreid om ook andere bronnen van ongelijkheid aan te pakken, zoals ras en seksualiteit. Het voorlaatste hoofdstuk, over gender en europeanisering, bespreekt hoe de verschillende toetredingsrondes sinds de jaren zeventig de genderregimes van de lidstaten veranderd hebben. De auteur besluit met een omvattende evaluatie van het Europees genderbeleid en bezint over de mogelijke impact van het verdrag van Lissabon. De verdiensten van dit werk zijn veelzijdig: enerzijds is dit boek nuttig voor studenten en onderzoekers van de moderne Europese geschiedenis omdat het een volledige, maar toegankelijke inleiding geeft van hoe de genderrelaties in Europa sinds 1957 worden gevormd door het Europees beleid, de besluitvormingsprocessen en haar instellingen, maar ook vice versa hoe de bestaande genderrelaties op hun beurt de EU en haar beleid vormen. Anderzijds is een coherente en systematische bundeling van de literatuur rond gender en de EU ook nuttig voor specialisten van dit thema omdat deze literatuur verspreid is over tal van aparte boekhoofdstukken, artikels en tijdschriften en een praktisch standaardwerk tot nu toe ontbrak.

Petra Debusscher
Universiteit Gent

Rengener C. Rittersma (ed.), *Luxury in the Low Countries. Miscellaneous Reflections on Netherlandish Material Culture, 1500 to the Present* (Brussel: Pharo Publishing, 2010) 271 p. ISBN 978 90 5487 797 4.

Binnen het domein van de consumptiegeschiedenis is al heel wat inkt gevloeid over de consumptie van specifieke luxegoederen en de intellectuele discursieve traditie waarbinnen het concept 'luxe' vaak het voorwerp van verhitte discussie werd. Zoals Rengener Rittersma als editor van deze bundel in de inleiding correct opmerkt, is 'luxe' een eerder suggestief, maar in essentie quasi-onmogelijk eenduidig te definiëren concept. Want, wat is luxe? Wat tot een noodzaak is geworden voor de één, is een al dan niet bereikbare luxe voor de ander. Bovendien zijn conventies over wat iets precies luxueus maakt erg tijd- en cultuurgebonden (Christof Jegggle). Er bestaat met andere woorden geen echt luxeproduct als dusdanig, aangezien het meest triviale product zoals water een etiket van luxeproduct opgekleefd kan krijgen binnen een specifieke context. De relativiteit van dit luxeconcept treedt bijvoorbeeld naar voren in de bijdrage van Daniëlle De Vooght over de eetcultuur aan het Belgische hof en die van Nelleke Teughels over het gebruik van het concept 'luxe' in de marketingstrategie van supermarkt Delhaize, waarin duidelijk wordt dat zelfs rond bepaalde voedingswaren en gerechten opzettelijk een aura van luxe kon gecreëerd worden.